

Fågelutredning för världsarvsvägen

Vistan–Björköby

Jouni Kannonlahti

2015

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Utredningens bakgrund och syfte	4
Allmän beskrivning av inventeringsområdet.....	5
Material, metoder och osäkerhetsfaktorer	9
Häckande arter.....	10
Noggrannare presentation av arter.....	17
Slutsatser och rekommendationer	28
Källförteckning.....	29
Bilagor.....	Error! Bookmark not defined.

Terrängkartläggningar, foton och rapportering:
Miljöingenjör Jouni Kannonlahti
tfn 050-5240551
jka2799@gmail.com

KORSHOLMS KOMMUN
MUSTASAAREN KUNTA

Sammanfattning

Denna fågelutredning fungerar som en del av miljökonsekvensbedömningen för det vägprojekt som planeras mellan Uddskatan i Björköby och Vistan i Panike i Korsholms kommun. Vägsträckningen går genom skogs- och skärgårdsmiljöer med mångsidiga naturvärden. Längden av den nya vägsträckningen är cirka fem kilometer beroende på val av rutt.

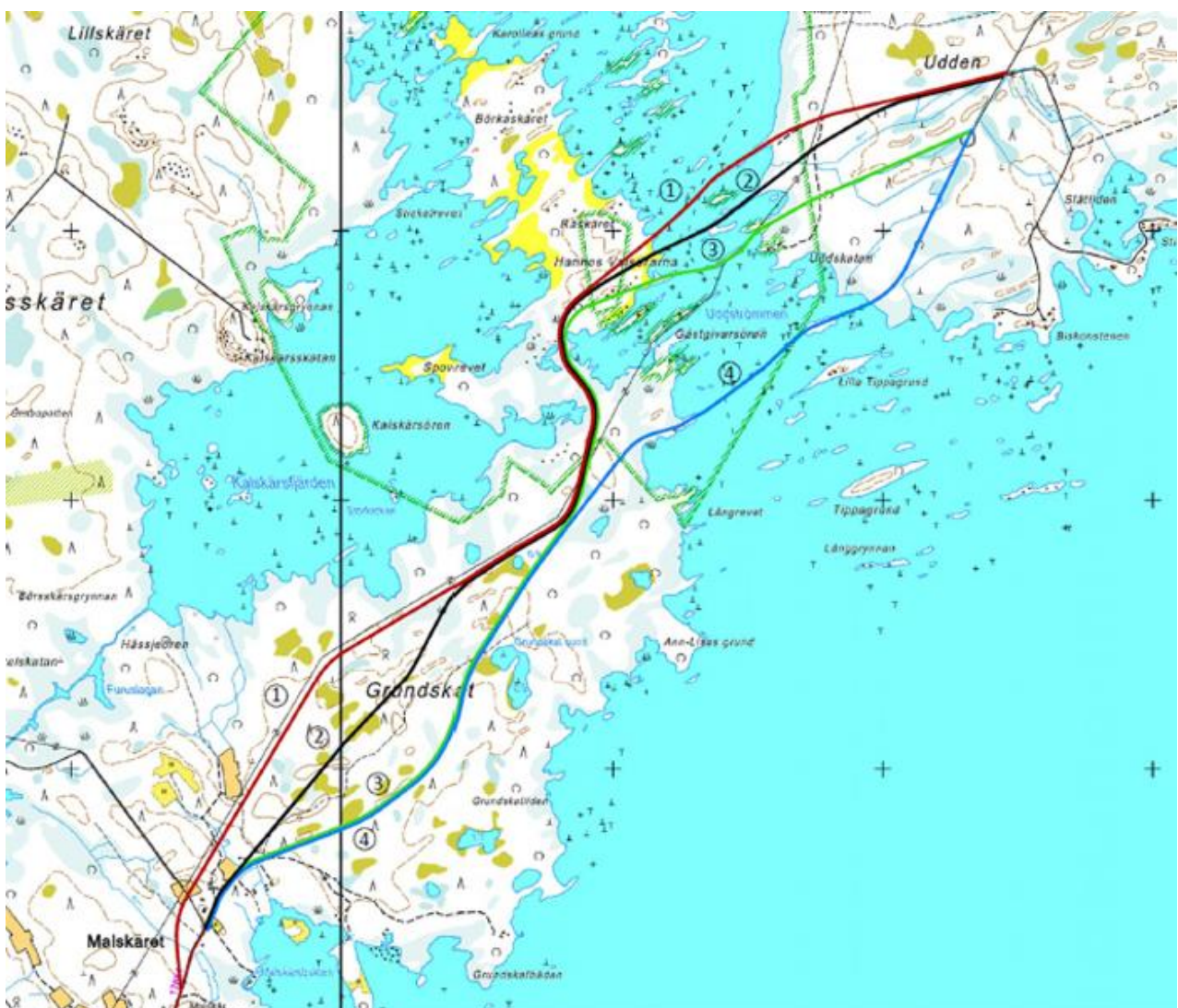
De häckande fåglarna i utredningsområdet utreddes under förmiddagen kl. 5.00–13.00 under perioden 10.5–6.6.2015. Som metod användes en enklare tillämpning av anvisningarna för metoden för kartläggning av landfåglar och metoden för taxering genom en inventeringsslinga, eftersom det exakta antalet par för talrika arter inte har haft lika stor betydelse i det här fallet som att hitta revir för hotade arter.

I utredningsområdet observerades totalt 79 olika fågelarter. Det sammanlagda uppskattade antalet utifrån observerade revir var cirka 873–933 par. Av de arter som kräver särskilt skydd och som listas i bilaga I till EU:s fågeldirektiv påträffades följande arter i utredningsområdet: sångsvan, orre, storlom, havsörn, fiskgjuse, trana, grönbena, dvärgmå, skräntärna, fisktärna, silvertärna, spillkråka och vitryggig hackspett. Av de arter som klassats som nära hotade (NT) i klassificeringen av hotstatus i Finland observerades småskrake, storskrake, orre, fiskegjuse, rödbena, skrattmå, skräntärna, göktyta, ängspiålrka, grönsångare och rosenfink. Av arter som klassats som sårbara (VU) observerades vigg, havsörn och silltrut. Av starkt hotade (EN) arter observerades vitryggig hackspett. Av de fågelobservationer som gjordes i utredningsområdet definieras ramen för de sträckningar som är möjliga för byggandet av vägförbindelsen i praktiken av läget för havsörnens och den vitryggiga hackspettens häckningsplatser.

Det är till allas fördel att respektera områdets naturvärden och koncentrera sig på ett sådant alternativ där de negativa konsekvenserna är så lindriga som möjligt. Världsarvsvägen skulle ju inte göra sig förtjänt av sitt namn om de känsliga naturvärdena inte beaktades vid planeringen och genomförandet.

Utredningens bakgrund och syfte

I bakgrunden till denna utredning av häckande fåglar finns den redan i flera år planerade tanken om Replot ringväg. Genom att förlänga ett kort vägvagnssnitt skulle det vara möjligt att köra runt Replot och på så sätt minska behovet av att köra fram och tillbaka längs återvändsgränder. En ringväg i skärgården skulle vara attraktiv framför allt ur turismens perspektiv. Denna utredning av häckande fåglar har utarbetats som en del av miljökonsekvensbedömningen i området för den planerade vägsträckningen mellan Vistan och Björköby. Utredningsområdet hör till Kvarkens världsarv och det grönmärkade området på karta 1 är ett naturskyddsområde.

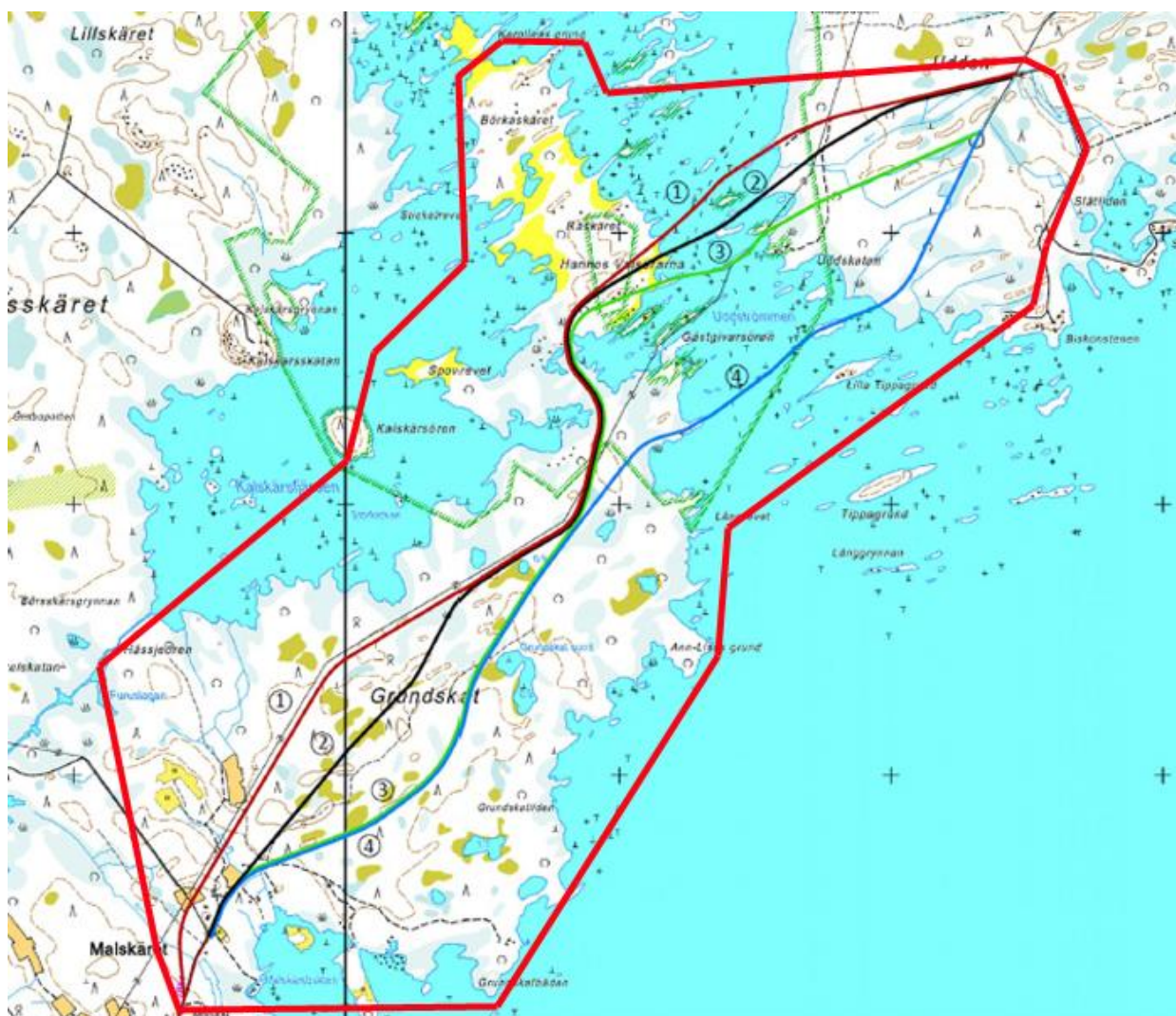

Karta 1. Vägsträckningsalternativ 1–4.

Allmän beskrivning av inventeringsområdet

Utredningsområdet ligger i Korsholms kommun, i området för ögruppen Replot, mellan Udden i Björköby och Malskäret i Vistan. Avgränsningen av utredningsområdet presenteras på karta 2 med röd färg.

Grundskats område består till största delen av mogen granskog med flera små myrtjärnar. På stränderna växer al och björk. Den norra spetsen av Grundskat, Hannos Valsörarna och Börkaskäret består helt av gammal björkdominerad skog med rikligt av murken ved. Området är till största delen fredat, vilket är väldigt bra med tanke på den väldigt värdefulla livsmiljön. Uddskatans område består i sin tur till största delen av ung ekonomiskog som inte ens generellt sett uppfyller kraven på livsmiljö för särskilt många arter.

Karta 2. Utredningsområdets gränser och de planerade vägsträckningsalternativen.

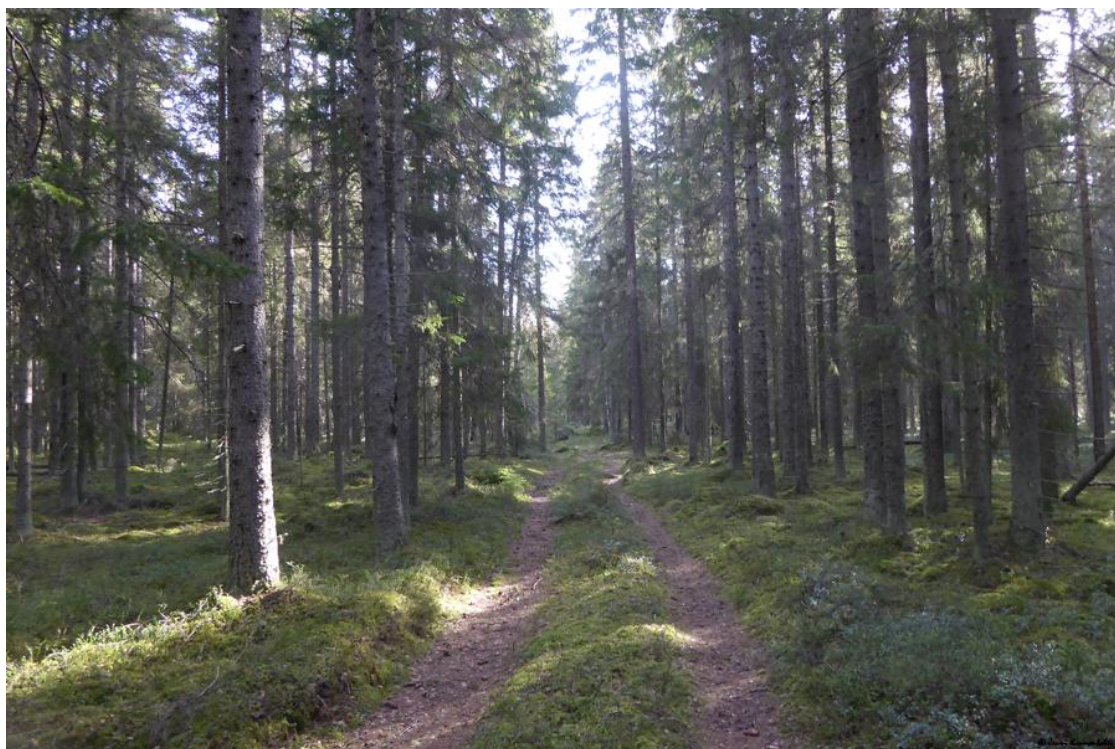

Bild 1. Vacker grandominerad barrskog längs körväg i Grundskat.

Bild 2. Elledning i den nordöstra delen av Grundskat.

Bild 3. Mellan Kallskärsfjärden och Uddströmmen finns många skyddade små vikar med grunt vatten som bland annat är viktiga lekområden för fisk och rast-, födosöknings- och yngelproduktionsområde för fisk.

Bild 4. Grönskan slår ut på Börkaskäret.

Bild 5. Strandäng på Uddskatan.

Bild 6. På Uddskatan fanns fortfarande vacker strandlund i strandremsan. Strandlunden övergick emellertid ganska snabbt i artfattig ekonomiskog.

Material, metoder och osäkerhetsfaktorer

Skogsfågelbeståndet i området har utretts genom tillämpande av anvisningar som baserar sig på en kartläggningsmetod för landlevande fåglar (Koskimies & Väisänen 1988). Utredningsområdets yta är för stor för att man ska kunna räkna alla arter noggrant med kartläggningsmetoden. Därför har kartläggningarna koncentrerats mer till fåtaliga och hotade arter. Alla observationer antecknades emellertid vid terrängbesöken, men på grund av den stora ytan kunde kartläggningar inte göras tillräckligt noggrant så att hela området skulle ha räknats som täta linjer minst sju gånger. Det är med andra ord inte möjligt att presentera exakta parantal för alla arter, utan antalen baserar sig på uppskattningar som gjorts baserat på observationer. Talrika allmänna skogsarter presenteras endast på allmän nivå och parantalen med en sådan noggrannhet som är möjlig i ljuset av taxeringarna. I vattendragsområden tillämpas anvisningar för linjetaxering (Koskimies & Väisänen 1988). Kartläggningarna gjordes 10.5–6.6.2015 på förmiddagen under tiden 05.00–13.00. Sjöfåglar räknades genom att gå runt området längs stränderna minst två gånger.

Som osäkerhetsfaktorer i anslutning till de tillämpade metoderna och resultaten kan nämnas bland annat en kort kartläggningsperiod, då arter som spelar i februari–april och juni–juli till stor del förblir obemärkta. Skären i vattenområdet besöktes inte alls, eftersom betydande kolonier för vilka en båt hade behövts inte kunde ses med kikare från stranden.

”Syftet med fågelutredningen och den följande konsekvensbedömningen är att få reda på vilka konsekvenser ett visst projekt eller en viss plan har för fåglar som häckar i området eller som rastar i området under flytten. Det viktigaste utredningsobjekten är artvisa parantal av häckande fåglar. Vid utredning av områdets betydelse under flytten undersöks antalet individer av arter som rastar under flytten. I båda fallen ska särskild uppmärksamhet fästas vid arter som listas i bilaga I till EU:s fågeldirektiv, specialansvarsarter i Finland, nationellt eller regionalt sett hotade arter eller fåtaliga arter samt arter som samlas i flockar under flytten och ruggningen.” (Söderman 2003)

Häckande arter

Utredningsområdets huvuddrag som består av barrskog, lövskog och inre skärgård skapar goda grundläggande förutsättningar för arter som är typiska för dessa livsmiljöer, såsom bofink, lövsångare, grönsiska, trädpiplärka och taltrast i skogarna. Till de några arter som är typiska för skärgården hör definitivt bland annat fiskmås, gräsand, kricka, rödbena och sädesärla. Man hade emellertid kunnat förvänta sig att hitta några basarter på stränderna, såsom doppingar. Av någon okänd anledning observerades inte en enda skäggdopping, gråhakedopping eller svarthakedopping i utredningsområdet. Av grundläggande skogsfåglar lyste järnsparven med sin frånvaro, liksom även gransångaren nästan till slutet av taxeringsperioden. Även många andra arter var märkligt fåtaliga med tanke på livsmiljön. Även järpe och tofsmes saknades eftersom utredningsområdet ligger i skärgården. Fågeltätheten och artförhållandena i skärgården och på fastlandet kan inte jämföras med varandra. Det här bör beaktas också om man vill bedöma utredningarnas tillförlitlighet.

Bild 7. Svanparet fick tre ungar att ta hand om.

Tabell 1. Revirobservationer i området mot Grundskat, där man gjort en tolkning av antalet häckande par genom att stryka överlappande observationer och osannolikheter.

Förkortning	Art	Hotstatus	Grundskat	
			Observationer totalt	Revirtolkning
CYGCYG	SÅNGSVAN	EUD1	6	0-3
ANSANS	GRÅGÅS		11	0-4
ANAPEN	BLÄSAND		2	1
ANACRE	KRICKA		19	11
ANAPLA	GRÄSAND		30	24
ANACLY	SKEDAND		1	0-1
AYTFUL	VIGG	VU	5	5
BUCCLA	KNIPA		10	9
MERSER	SMÅSKRAKE	NT	7	7
MERMER	STORSKRAKE	NT	6	6
TETRIX	ORRE	EUD1, NT	11	11
GAVARC	STORLOM	EUD1	3	0-1
HALALB	HAVSÖRN	EUD1, VU	4	1
ACCNIS	SPARVHÖK		2	0-1
PANHAL	FISKGJUSE	EUD1, NT	1	0
FALTIN	TORNFALK		1	0
FALSUB	LÄRKFALK		1	1
GRUGRU	TRANA	EUD1	8	1-8
HAEOST	STRANDSKATA		2	0-2
GALGAL	ENKELBECKASIN		5	3
SCORUS	MORKULLA		1	1
NUMARQ	STORSPOV		2	0-1
TRITOT	RÖDBENA	NT	12	5
TRIOCH	SKOGSSNÄPPA		2	2
TRIGLA	GRÖNBENA	EUD1	1	0
ACTHYP	DRILLSNÄPPA	NT	1	1
LARMIN	DVÄRGMÅS	EUD1	3	0-2
LARRID	SKRATTMÅS	NT	3	0-2
LARCAN	FISKMÅS		15	6
LARFUS	SILLTRUT	VU	0	0
LARARG	GRÅTRUT		3	1
LARMAR	HAVSTRUT		0	0
STECAS	SKRÄNTÄRNA	EUD1, NT	3	0
STEHIR	FISKTÄRNA	EUD1	11	0-7
STEAEA	SILVERTÄRNA	EUD1	0	0
COLPAL	RINGDUVA		26	10
JYNTOR	GÖKTYTA	NT	1	1
DRYMAR	SPILLKRÅKA	EUD1	4	2-3
DENMAJ	STÖRRE HACKSPETT		2	2

DENLEU	VITRYGGIG HACKSPETT	EUD1, EN	2	1
HIRRUS	LADUSVALA		3	2
ANTTRI	TRÄDPIPLÄRKA		33	27
ANTPRA	ÄNGSPIPLÄRKA	NT	0	0
MOTALB	SÄDESÄRLA		18	15
TROTRO	GÄRDSMYG		1	1
ERIRUB	RÖDHAK		22	20
PHOPHO	RÖDSTJÄRT		2	1
TURMER	KOLTRAST		6	5
TURPIL	BJÖRKTRAST		9	5
TURPHI	TALTRAST		20	16
TURILI	RÖDNINGETRÄST		5	4
ACRSCH	SÄVSÅNGARE		3	3
ACRSCI	RÖRSÅNGARE		3	1
SYLATR	SVARTHÄTTA		0	0
SYLBOR	TRÄDGÅRDSSÅNGARE		6	6
SYLCUR	ÄRTSÅNGARE		31	23
PHYSIB	GRÖNSÅNGARE	NT	1	0-1
PHYCOL	GRANSÅNGARE		2	2
PHYLUS	LÖVSÅNGARE		164	102
REGREG	KUNGSFÅGEL		24	18
MUSSTR	GRÅ FLUGSNAPPARE		3	3
FICHYP	SVARTVIT FLUGSNAPPARE		13	10
PARMON	TALLTITA		9	9
PARATE	SVARTMES		1	1
PARCAE	BLÅMES		11	11
PARMAJ	TALGOXE		28	24
CERFAM	TRÄDKRYPARE		3	3
GARGLA	NÖTSKRIKA		1	1
CORMON	KAJA		1	0
CORNIX	KRÅKA		13	3
CORRAX	KORP		5	1-2
FRICOE	BOFINK		222	162
CARSPI	GRÖNSISKA		73	66
CARMEA	GRÅSISKA		6	5
LOXCUR	MINDRE KORSNÄBB		1	0
CARERY	ROSENFINK	NT	2	2
PYRPYR	DOMHERRE		1	1
EMBCIT	GULSPARV		5	5
EMBSCH	SÄVSPARV		26	17

Totalt			1003	687–722 par
---------------	--	--	-------------	--------------------

Tabell 2. Revirobservationer i området mot Uddskatan, där man gjort en tolkning av antalet häckande par genom att stryka överlappande observationer och osannolikheter.

			Uddskatan	
Förkortning	Art	Hotstatus	Observationer totalt	Revirtolkning
CYGCYG	SÅNGSVAN	EUD1	4	2
ANSANS	GRÅGÅS		6	0-2
ANAPEN	BLÄSAND		2	0-2
ANACRE	KRICKA		3	3
ANAPLA	GRÄSAND		11	7
ANACLY	SKEDAND		1	0-1
AYTFUL	VIGG	VU	2	0-2
BUCCLA	KNIPA		2	1
MERSER	SMÅSKRAKE	NT	3	0-2
MERMER	STORSKRAKE	NT	3	1
TETRIX	ORRE	EUD1, NT	5	5
GAVARC	STORLOM	EUD1	2	0-2
HALALB	HAVSÖRN	EUD1, VU	1	0
ACCNIS	SPARVHÖK		0	0
PANHAL	FISKGJUSE	EUD1, NT	0	0
FALTIN	TORNFALK		0	0
FALSUB	LÄRKFALK		0	0
GRUGRU	TRANA	EUD1	7	2
HAEOST	STRANDSKATA		1	0-1
GALGAL	ENKELBECKASIN		0	0
SCORUS	MORKULLA		0	0
NUMARQ	STORSPOV		0	0
TRITOT	RÖDBENA	NT	3	0-3
TRIOCH	SKOGSSNÄPPA		1	1
TRIGLA	GRÖNBENA	EUD1	0	0
ACTHYP	DRILLSNÄPPA	NT	0	0
LARMIN	DVÄRGMÅS	EUD1	0	0
LARRID	SKRATTMÅS	NT	0	0
LARCAN	FISKMÅS		7	3
LARFUS	SILLTRUT	VU	2	0-2
LARARG	GRÅTRUT		0	0
LARMAR	HAVSTRUT		1	0-1
STECAS	SKRÄNTÄRNA	EUD1, NT	0	0
STEHIR	FISKTÄRNA	EUD1	6	0-3
STEAEA	SILVERTÄRNA	EUD1	1	0-1
COLPAL	RINGDUVA		5	3
JYNTOR	GÖKTYTA	NT	0	0
DRYMAR	SPILLKRÅKA	EUD1	1	0-1
DENMAJ	STÖRRE HACKSPETT		1	1

DENLEU	VITRYGGIG HACKSPETT	EUD1, EN	0	0
HIRRUS	LADUSVALA		1	1
ANTTRI	TRÄDPIPLÄRKA		10	8
ANTPRA	ÄNGSPIPLÄRKA	NT	1	0-1
MOTALB	SÄDESÄRLA		6	3
TROTRO	GÄRDSMYG		0	0
ERIRUB	RÖDHAKE		17	10
PHOPHO	RÖDSTJÄRT		0	0
TURMER	KOLTRAST		7	5
TURPIL	BJÖRKTRAST		0	0
TURPHI	TALTRAST		4	2
TURILI	RÖD Vingetrast		1	1
ACRSCH	SÄVSÅNGARE		0	0
ACRSCI	RÖRSÅNGARE		0	0
SYLATR	SVARTHÄTTA		1	1
SYLBOR	TRÄDGÅRDSSÅNGARE		7	6
SYLCUR	ÄRTSÅNGARE		7	5
PHYSIB	GRÖNSÅNGARE	NT	0	0
PHYCOL	GRANSÅNGARE		0	0
PHYLUS	LÖVSÅNGARE		64	42
REGREG	KUNGSFÅGEL		5	5
MUSSTR	GRÅ FLUGSNAPPARE		0	0
FICHYP	SVARTVIT FLUGSNAPPARE		4	4
PARMON	TALLTITA		2	2
PARATE	SVARTMES		0	0
PARCAE	BLÅMES		2	2
PARMAJ	TALGOXE		7	5
CERFAM	TRÄDKRYPARE		0	0
GARGLA	NÖTSKRIKA		0	0
CORMON	KAJA		1	0
CORNIX	KRÅKA		7	4
CORRAX	KORP		0	0
FRICOE	BOFINK		61	32
CARSPi	GRÖNSISKA		16	10
CARMEA	GRÅSISKA		3	2
LOXCUR	MINDRE KORSNÄBB		0	0
CARERY	ROSENFINK	NT	2	2
PYRPYR	DOMHERRE		0	0
EMBCIT	GULSPARV		3	3
EMBSCH	SÄVSPARV		5	3

Totalt			325	186–211 par
---------------	--	--	------------	--------------------

Tabell 3. Tolkning av parantal som häckar i hela utredningsområdet.

			Parantal i utredningsområdet
Förkortning	Art	Hotstatus	
CYGCYG	SÅNGSVAN	EUD1	2-5
ANSANS	GRÅGÅS		0-6
ANAPEN	BLÄSAND		1-3
ANACRE	KRICKA		14
ANAPLA	GRÄSAND		31
ANACLY	SKEDAND		0-2
AYTFUL	VIGG	VU	5-7
BUCCLA	KNIPA		10
MERSER	SMÅSKRAKE	NT	7-9
MERMER	STORSKRAKE	NT	7
TETRIX	ORRE	EUD1, NT	16
GAVARC	STORLOM	EUD1	0-3
HALALB	HAVSÖRN	EUD1, VU	1
ACCNIS	SPARVHÖK		0-1
PANHAL	FISKGJUSE	EUD1, NT	0
FALTIN	TORNFALK		0
FALSUB	LÄRKFAK		1
GRUGRU	TRANA	EUD1	3-10
HAEOST	STRANDSKATA		0-3
GALGAL	ENKELBECKASIN		3
SCORUS	MORKULLA		1
NUMARQ	STORSPOV		0-1
TRITOT	RÖDBENA	NT	5-9
TRIOCH	SKOGSSNÄPPA		3
TRIGLA	GRÖNBENA	EUD1	0
ACTHYP	DRILLSNÄPPA	NT	1
LARMIN	DVÄRGMÅS	EUD1	0-2
LARRID	SKRATTMÅS	NT	0-2
LARCAN	FISKMÅS		9
LARFUS	SILLTRUT	VU	0-2
LARARG	GRÅTRUT		1
LARMAR	HAVSTRUT		0-1
STECAS	SKRÄNTÄRNA	EUD1, NT	0
STEHIR	FISKTÄRNA	EUD1	0-10
STEAEA	SILVERTÄRNA	EUD1	0-1
COLPAL	RINGDUVA		13
JYNTOR	GÖKTYTA	NT	1
DRYMAR	SPILLKRÅKA	EUD1	2-4
DENMAJ	STÖRRE HACKSPETT		3

DENLEU	VITRYGGIG HACKSPETT	EUD1, EN	1
HIRRUS	LADUSVALA		3
ANTTRI	TRÄDPIPLÄRKA		35
ANTPRA	ÄNGSPIPLÄRKA	NT	0-1
MOTALB	SÄDESÄRLA		18
TROTRO	GÄRDSMYG		1
ERIRUB	RÖDHAKE		30
PHOPHO	RÖDSTJÄRT		1
TURMER	KOLTRAST		10
TURPIL	BJÖRKTRAST		5
TURPHI	TALTRAST		18
TURILI	RÖDVINGETRAST		5
ACRSCH	SÄVSÅNGARE		3
ACRSCI	RÖRSÅNGARE		1
SYLATR	SVARTHÄTTA		1
SYLBOR	TRÄDGÅRDSSÅNGARE		12
SYLCUR	ÄRTSÅNGARE		28
PHYSIB	GRÖNSÅNGARE	NT	0-1
PHYCOL	GRANSÅNGARE		2
PHYLUS	LÖVSÅNGARE		144
REGREG	KUNGSFÅGEL		23
MUSSTR	GRÅ FLUGSNAPPARE		3
FICHYP	SVARTVIT FLUGSNAPPARE		14
PARMON	TALLTITA		11
PARATE	SVARTMES		1
PARCAE	BLÅMES		13
PARMAJ	TALGOXE		19
CERFAM	TRÄDKRYPARE		3
GARGLA	NÖTSKRIKA		1
CORMON	KAJA		0
CORNIX	KRÅKA		7
CORRAX	KORP		1-2
FRICOE	BOFINK		194
CARSPI	GRÖNSISKA		76
CARMEA	GRÅSISKA		7
LOXCUR	MINDRE KORSNÄBB		0
CARERY	ROSENFINK	NT	4
PYRPYR	DOMHERRE		1
EMBCIT	GULSPARV		8
EMBSCH	SÄVSPARV		20

Totalt			873–933 par
---------------	--	--	--------------------

Noggrannare presentation av arter

Knölsvan *Cygnus olor*

I utredningsområdet observerades totalt 17 rastande knölsvanar men inga tecken på häckning observerades.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

EUD1

I Uddströmmens område observerades två bon av vilka åtminstone det ena paret producerade tre ungar. Ett betydande antal svanar rastade också i utredningsområdet, vilket försvårade tolkningen av parantalet. Som rastande fåglar tolkades sammanlagt 187 individer som till stor del fanns på Kalskärsfjärden under första hälften av maj. Parantalet tolkades vara 2–5.

Grågås *Anser anser*

Grågäss rörde sig i närheten av stränderna såväl parvis som i små grupper. Man lyckades emellertid inte se ett enda bo eller en enda unge, och det är därför inte säkert att arten häckar i utredningsområdet. Av denna orsak tolkades parantalet till 0–6.

Bläsand *Anas penelope*

Parantalet tolkades till 1–3, eftersom endast ett par och två kretsande hanar observerades i området.

Kricka *Anas crecca*

Krickan häckar ofta i skogar även ganska långt från vattendrag. När krickan ruvar förlitar den sig på sin skyddsfärg och förblir därför lätt obemärkt. Parantalen hos sjöfåglar tolkas också ofta baserat på hanar som vaktar i strandvattnet. Antalet par i utredningsområdet tolkades till 14.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

I likhet med krickan häckar även gräsanden ofta i skogar även ganska långt från vattendrag. När krickan ruvar förlitar den sig på sin skyddsfärg och förblir därför lätt obemärkt. Baserat på antalet observerade par och hanar som vaktade i strandvattnet tolkades parantalet till 31.

Skedand *Anas clypeata*

I området observerades två kretsande par. Det är emellertid inte säkert att dessa häckar i området och därför tolkades parantalet till 0–2.

Vigg *Aythya fuligula*

I området rörde sig några viggpar. Viggpar häckar emellertid helst i skydd av andra arter, såsom kolonier som bebos av måsar. På så sätt gynnas den av det skydd som måsarna erbjuder mot fiender. I utredningsområdet observerades emellertid inga lämpliga kolonier och därför är det inte helt säkert att vidden häckar i området. Parantalet tolkades vara 5–7.

Knipa *Bucephala clangula*

Knipan häckar i hålor och åt den duger både stora holkar och spillkråkans gamla hålor. Man lyckades inte hitta några bon eller ungar, men baserat på antalet observerade individer tolkades parantalet i området till 10.

Småskrake *Mergus serrator*

Tolkningen av parantalet för småskrakar är vanligtvis ganska svårt om man inte hittar bon, eftersom småskrakarna rör sig i ett ganska stort område. Utifrån observationerna tolkades parantalet till 7–9.

Storskrake *Mergus merganser*

Storskraken häckar gärna under byggnader, i stenhålor och även i stora holkar. Vid utredningsområdets stränder fanns knappt med sådana alternativ, eftersom det endast fanns få byggnader och holkar och stränderna var grunda och ängsliknande. Utifrån de observerade individerna torde emellertid cirka 7 par häcka på små skär.

Orre *Tetrao tetrix*

EUD1, NT

I området påträffades främst enstaka orrar. Både mot Uddskatans och Grundskats sida observerades högst tre individer på samma plats. Ett bo med ägg hittades vid Grundskats spets. Antalet par i utredningsområdet tolkades till 16.

Storlom (*Gavia arctica*)

EUD1

Från Kalskärsfjärden utanför avgränsningen av utredningsområdet hördes storlommens rop under flera dagar, vilket torde kunna tolkas som ett bestående revir. I den södra delen av Uddströmmen observerades en gång två lokala och två kretsande individer samtidigt. Som boplatser föredrar arten stora skogstjärnar och lugna sjöar. Individer som söker föda ute på havet under häckningen kan röra sig långa vägar från sina boplatser. Häckning har veterligen inte observerats ute på havet eller åtminstone skulle framgångsprocenten förbli nära noll på grund av de betydande variationerna i vattennivån. Antalet par i utredningsområdet tolkas med andra ord till 0–3.

Havsörn *Haliaeetus albicilla* EUD1, VU

I utredningsområdet observerades ett bebott bo där årets häckning emellertid hade misslyckats. Av någon anledning hade äggen inte ruvats färdigt. Vid kartläggningarna hittades två gamla bon som inte var kända sedan tidigare. Boplatserna visas i bilaga 1 (sekretessbelagd av skyddsskäl). Bon som hittats vid kartläggningarna har också meddelats till medlemmar i WWF:s havsörnsarbetsgrupp.

Bild 8. Gammal havsörn som observerar älgbeståndet i utredningsområdet.

Sparvhök *Accipiter nisus*

Sparvhöken häckar allmänt i nästan hela landet, främst i ganska unga blandskogar. I utredningsområdet sågs endast en eventuellt flyttande individ och en individ som jagade i skogens skugga. Sannolikheten för häckning i utredningsområdet är emellertid oklar.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

EUD1, VU

En fiskgjuse observerades jaga på Kalskärsfjärden. Efter att den fått en fisk begav den sig i väg bort från utredningsområdet, vilket innebär att den inte häckar där.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Endast en hona observerades jaga en gång i utredningsområdet. Som häckningsplats föredrar arten särskilt gamla kråkbon på stora öppna marker och specialholkar som planerats för arten. Även gamla spillkråkshålor på öppna platser duger i brist på bättre.

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Ett spelande par observerades på Spovrevet under den sista kartläggningsdagen.

Trana *Grus grus*

EUD1

Tranans revir har i allmänhet varit ganska lätta att känna igen, men nu var det väldigt svårt att tolka de par som sökte föda i häckningsskrud på stränderna som bara bytte plats när man närmade sig dem. Trots de åtskilliga myrgölarna lyckades man inte hitta ett enda bo. Antalet par måste därmed tolkas till ett så diffust antal som 3–10 par.

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Av strandskata gjordes endast tre observationer i utredningsområdet. Observationer som skulle tyda på ett permanent revir gjordes emellertid inte och därför måste antalet par uppskattas till 0–3.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Enkelbeckasinen häckar allmänt på många olika stora våtmarker. Även väldigt små myrar eller fuktiga sänkor på kalhyggen eller mitt i skogen duger som häckningsplats för arten. I Grundskat observerades tre revir.

Morkulla *Scolopax rusticola*

Morkullan häckar allmänt i många olika slags mogna skogar. Arten observeras lättast vid skymning när den kretsar på sin spelflykt ovanför revirskogen. Utredningsområdet besöktes emellertid inte kvällstid och därför kan det finnas fler revir. Vid morgontaxeringarna observerades emellertid endast ett revir.

Storspov *Numenius arquata*

I Grundskat observerades två gånger en individ som flög över skogen och gav ifrån sig ljud. Det finns visserligen potentiell häckningsmiljö på stränderna i området, men det gjordes ingen tydligare observation av artens revir. Antalet par torde med andra ord kunna tolkas till 0–1.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Skogssnäppan är som namnet antyder en skogsart som garanterat gynnats av utdikningen av skogar. Arten kan nästan garanterat hittas på varje skogbevuxen kvadratkilometer på fastlandet under häckningen. I utredningsområdet är arten förvånansvärt fåtalig. Parantalet tolkades till endast 3.

Grönbena *Tringa glareola*

EUD1

Grönbena påträffades en gång lokalt i Grundskat, men det kunde vara fråga om en individ som rastade under sin flyttresa. I samband med kartläggningarna observerades även 28 flyttande individer.

Skrattmåsar *Larus ridibundus*

NT

Några skrattnåsar rörde sig i utredningsområdet och sökte föda, men det observerades inget som skulle tyda på att det finns ett häckningssamhälle. Arten häckar vanligtvis alltid i stora kolonier på små skär och vid frodiga sjöar. Parantalet tolkades vara endast 0–2.

Fiskmåsar *Larus canus*

Fiskmåsen är en basart i skärgården som häckar både som enskilda par och som kolonier. Parantalet i utredningsområdet verkade tämligen anspråkslöst och parantalet tolkades till endast 9.

Gråtrut *Larus argentatus*

Ett par observerades häcka vid Kalskärsfjärden.

Havstrut *Larus marinus*

En havstrut observerades i utredningsområdet. Arten häckar emellertid mer i den yttre skärgården, vilket innebär att det sannolikt var fråga om en födosökande individ.

Silltrut *Larus fuscus*

VU

Silltruten häckar sannolikt inte i utredningsområdet, men två observationer gjordes av lokala individer. Antalet par torde med andra ord kunna tolkas till 0–2.

Dvärgmåsar *Hydrocoloeus minutus*

EUD1

Några dvärgmåsar observerades fånga insekter i området. Arten häckar helst i kolonier i likhet med skratmåsen. I området observerades emellertid inga kolonier. Parantalet tolkades vara endast 0–2.

Skräntärna *Hydroprogne caspia*

EUD1, NT

Några skräntärnor observerades vid Kalskärsfjärden, men typiskt för dem är att de besöker grunda vikar för att fiska även långt från sina boplatser. I utredningsområdet observerades inga tecken på häckning.

Fisktärna *Sterna hirundo*

Flera fisktärnor rörde sig i utredningsområdet, men säkra boplatser kunde inte observeras. Fisktärnorna häckar sannolikt som små grupper med några par på de små skären i närheten. Antalet par i utredningsområdet tolkades till endast 0–10.

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Silvertärnorna är främst en art som häckar i den yttre och inte i den inre skärgården. Vid kartläggningen observerades arten endast en gång. Antalet par i utredningsområdet tolkades till endast 0–1.

Ringduva *Columba palumbus*

Ringduvan är en av de vanligaste fåglarna i barrskogar. Under de senaste åren har arten börjat sprida sig för att häcka även i urbana stadsmiljöer. Antalet par i utredningsområdet tolkades till 13.

Göktyta *Jynx torquilla*

NT

Trots sitt i mindre grad hackspettsliknande utseende hör även göktytan till hackspettsfåglarna. Göktytan är även den enda av våra hackspettar som till 100 procent är en flyttfågel. Den gör inte sin håla själv, utan utnyttjar gamla hackspettshålor och fågelholkar. I utredningsområdet observerades endast ett revir på Hannos Valsörarna.

Spillkråkan är den största hackspettsarten i Finland och trivs särskilt i vidsträckta skogsområden. I Grundsatsområdet finns ett revir, men inget bo hittades. I området för Hannos Valsörarna och Börkaskäret fanns flera gamla spillkråkshålor och tydligen också ett eller två bebodda revir. På Uddskatans sida påträffades arten också en gång. Antalet par tolkas emellertid försiktigt till 2–4.

Större hackspett *Dendrocopos major*

Med undantag av vattenområden består utredningsområdet i sin helhet av livsmiljö som är gynnsam för hackspettar och innehåller bland annat mycket murken ved. Av någon orsak observerades emellertid ganska få hackspettar. Beståndet i utredningsområdet tolkades till tre par större hackspettar.

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos* EUD1, EN

Vitryggig hackspett förekommer främst i sydöstra Finland, men några par har lyckats klara sig i gamla lövträdsdominerade skogar i Kvarkens skärgård. Arten har konstaterats kunna korsa sig med större hackspett om den inte lyckas hitta ett par av egen art. I utredningsområdet observerades ett bebott revir och även boet hittades. Parets hona var ringmärkt och kunde på så sätt identifieras som en 12 år gammal individ som är född i närheten. Boplatsen anvisas i bilaga 1. (sekretessbelagd av skyddsorsaker).

Bild 9. Vitryggig hackspettshane i utredningsområdet.

Ladusvala *Hirundo rustica*

Ladusvalorna trivs i skärgården särskilt i närheten av sommarstugor, där det finns lämpliga byggnader, bryggor och andra konstruktioner som kan fungera som boplatser. Antalet par i utredningsområdet tolkades till 3.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Trädpiplärkan är en allmän art i skogarna. I utredningsområdet påträffades åtminstone 35 revir.

Ängspiplärka *Anthus pratensis*

NT

Ängspiplärka är en tätting som förekommer särskilt på åkrar, myrar och över lag på öppna marker. I utredningsområdet finns endast knappt med biotoper som passar som häckningsområde för arten. Av denna orsak förblev antalet observationer litet. Ängspiplärkans häckande bestånd har rasat under de senaste åren i Finland och därför ha artens hotstatus ändrats till nära hotad art. I utredningsområdet observerades en individ i en lämplig miljö endast en gång. Parantalet tolkades därför till det anspråkslösa antalet 0–1.

Sädesärla *Motacilla alba*

Sädesärlan trivs främst i halvöppna miljöer och bor också i kulturmiljöer och i skärgården. I utredningsområdet hittades ett bebott bo och parantalet tolkades till 18.

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Gärdsmygens häckande bestånd förekommer i allmänhet ganska fläckvis. Ibland finns flera par nära varandra och ibland finns stora områden där arten inte hittas alls, trots sökningar. I hela utredningsområdet observerades endast ett revir i Grundskat.

Rödhake *Erithacus rubecula*

Rödhaken är en allmän art i våra skogar. På grund av sin klara sång observeras den lätt på våren, även om den i övrigt lever ett tämligen obemärkt liv. I skymningen på hösten skapar dess tickande lockläte liv i den i övrigt tysta omgivningen. I utredningsområdet hittades 30 revir trots att artens tydligaste sångperiod hann ta slut redan innan kartläggningarna inleddes.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Rödstjärten är en art som förekommer i ljusa skogar och kulturmiljöer. I närheten av vändplatsen längs Vistanvägen observerades ett revir.

Koltrast *Turdus merula*

Koltrasten har anpassat sig till att häcka både i skogar och i kulturmiljöer. Antalet par i utredningsområdet tolkades till 10.

Björktrast *Turdus pilaris*

Björktrasten har under tidens gång urbaniserats och förekommer i tätorter och kulturmiljöer där den ofta häckar i kolonier på små skogsöar. I vidsträckta skogsområden är arten betydligt mer fåtalig. Endast 5 par observerades och ett av dessa pars bo hittades.

Taltrast *Turdus philomelos*

Taltrasten är till skillnad från andra trastar i betydligt större utsträckning en skogsart än en kulturart. I utredningsområdet observerades 18 revir. Den bästa sångsäsongen avslutades redan i april och därför är det verkliga parantalet säkert en aning större. Samma gäller även andra trastar.

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Rödvingetrasten är en allmän invånare i många slags skogar och den trivs särskilt i löv- och blandskog samt i kanten av avverkade områden, i plantskogar och i kulturmiljöer. I utredningsområdet påträffades endast 5 revir.

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Sävsångare är som namnet antyder en art som förekommer i vassruggar. Arten påträffas också sporadiskt bland tät dikesvegetation. I utredningsområdet observerades tre revir i ett litet område öster om Spovrevet.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

På Kvarkens höjd är rörsångaren redan en ganska fåtalig art som häckar i vassruggar. I utredningsområdet observerades ett revir öster om Spovrevet som ligger längs vägsträckningsalternativen 1–3. Arten är inte hotad men vid den norra gränsen av sitt utbredningsområde kan den anses vara regionalt sett hotad på grund av sin fåtalighet.

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Svarthättan föredrar frodiga lundar och lövträdsdominerade blandskogar med riklig undervegetation. I utredningsområdet observerades endast ett revir på Uddskatans sida.

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Trädgårdssångarens livsmiljö består av glesa och ljusa lundskogar med riklig undervegetation och lövträdsdominerade blandskogar samt olika kulturmiljöer. I utredningsområdet observerades 12 revir.

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Ärtsångaren häckar bland annat i halvöppna ljusa miljöer, såsom i kanten av kalhyggen och skogar och i plantskogar. Parantalet i utredningsområdet uppgick till hela 28 par.

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

NT

Grönsångaren är en art som förekommer i lövskogar och som även påträffas i fuktiga lundsvackor som omges av barrskogar. Grönsångaren är krävande med tanke på sin livsmiljö. Parantalet ökar endast i förhållande till att ytan av lämplig biotop ökar. I utredningsområdet påträffades grönsångaren endast en gång. Det kunde emellertid vara fråga om en rastande individ på sin flyttresa.

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Det häckande beståndet av gransångare som tidigare klassats som en sårbar art i klassificeringen av hotstatus år 2000 minskade ända fram till slutet av 1990-talet men började sedan åter öka. I den nya uppdaterade klassificeringen av hotstatus 2010 definierades gransångaren åter som en livskraftig art. Även om

gransångaren är en väldigt allmän skogsart på fastlandet verkar den tydligt undvika skärgårdsområden under häckningen. I utredningsområdet lyckades man först inte observera arten alls, men i juni hittade man emellertid två revir i den sydvästra delen av området.

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Lövsångaren är en allmän art i alla slags skogar, men särskilt i unga lövträdsdominerade skogar. På grund av sin riklighet var det förhållandevis svårt att tolka dess revir. Slutligen tolkades parantalet till 144.

Kungsfågel *Regulus regulus*

Kungsfågeln är en allmän art i skogar. En del flyttar längre söderut över vintern men en del kämpar sig också genom vintern i Finland. För den minsta fågeln i Europa som endast väger 9 gram är flyttresan och den kalla vintern ofta ödesdigra och därför kan det häckande beståndet variera kraftigt från år till år. I utredningsområdet observerades 23 revir.

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

De grå flugsnapparna anlände ganska sent denna vår. Om kartläggningarna hade fortsatt längre skulle parantalet antagligen ha ökat betydligt, men nu lyckades man observera endast tre revir.

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Den svartvita flugsnapparen trivs bättre i närheten av bebyggelse och i kulturmiljöer än i skogar, men lämpliga hålor i ljusa skogar duger också för den. I utredningsområdet observerades 14 revir.

Talltita *Parus montanus*

Talltitan är en av grundarterna i barr- och blandskogar och bygger sitt bo helst i murkna björkstammar. I brist på en lämplig boplats duger också holkar med liten öppning. Den bästa sångperioden infaller redan under vårvintern och därför är det tämligen svårt att observera arten i maj–juni. I utredningsområdet lyckades man emellertid hitta 11 revir.

Svartmes *Parus ater*

Svartmesen häckar tidigt och dess livligaste sångperiod infaller främst i mars under dagar som antyder att våren är på väg. Senare på våren och sommaren förblir arten överraskande lätt obemärkt. Av denna orsak gjordes även denna gång endast en observation, även om arten är allmän i skogar.

Blåmes *Parus caeruleus*

Åter en allmän art för skogar som hade kunnat antas vara mer allmän, men eventuellt håller bristen på holkar med liten öppning parantalen små i "avlägsna bygder". I utredningsområdet observerades endast 13 par.

Talgoxe *Parus major*

Talgoxen är en synlig och ljudlig fågel som förekommer i många slags skogar. I utredningsområdet observerades 19 par.

Trädkrypare *Certhia familiaris*

Trädkryparen är en fåtalig grundläggande art för barrskogar som trivs särskilt i gamla skogar med murken ved som passar som boplats. Den bygger sitt bo under bark som delvis lossnat i sidan och sådan finns knappt i unga skogar. I utredningsområdet finns gott om häckningsmiljö som arten föredrar, men trots detta hittades endast 3 revir. Ett av dessa bestod av en markkull.

Nötskrika *Garrulus glandarius*

Endast en observation gjordes av arten i närheten av de sista sommarstugorna längs Vistanvägen.

Kaja *Corvus monedula*

Kajan är en kulturart i likhet med kråkan och skatan, och den häckar i olika hålor. Kajan häckar emellertid mer sällan i vidsträckta skogsområden. I utredningsområdet påträffades arten endast två gånger, när den flög över området, och arten tolkades inte häcka i utredningsområdet.

Kråka *Corvus corone cornix*

Som häckningsplats föredrar arten olika kulturmiljöer, såsom städer, tätorter, åkrar, skärgård osv. Boet ligger oftast i ett enskilt träd eller på en liten skogsö. Det är betydligt ovanligare att kråkan häckar i vidsträckta skogsområden. I området hittades åtminstone 5 bon men det kontrollerades inte om de är från i år. Ett välbyggt bo kan finnas kvar i trädet i flera år och kan fungera som häckningsplats under flera år. Antalet par i området tolkades emellertid till 7.

Korp *Corvus corax*

Ett korppar rörde sig regelbundet i utredningsområdet, men med tanke på beteendet låg deras bo emellertid på Kalskärsören. Det är också möjligt att det finns ytterligare ett par i Grundskats område. Därför tolkades parantalet till 1–2.

Bofink *Fringilla coelebs*

Bofinken är den mest talrika häckande arten i utredningsområdet. Av denna orsak är det i likhet med lövsångaren svårt att tolka antalet revir. Antalet par i utredningsområdet tolkades till 194.

Grönsiska *Carduelis spinus*

Grönsiskan var kanske till och med oväntat den tredje mest talrika häckande arten i utredningsområdet. Parantalet tolkades vara 76.

Gråsiska *Carduelis flammea*

Gråsiskan är en nordlig häckande art som främst häckar i Lappland och Norra Österbotten. Ett område där arten häckar glest fortsätter emellertid längs med kusten ända ner till Södra Finland. I utredningsområdet observerades upp till 7 revir.

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

En kretsande individ observerades en gång. Arten häckar emellertid redan i februari–mars och därför är det svårt att säga något om sannolikheten för att arten häckar i området vid den här tiden på året.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

NT

Rosenfinken representerar främst arter som är typiska för lundartade skogar. I de lövträdsdominerade delarna av utredningsområdet hittades 4 revir. Eftersom arten anländer sent på våren kan emellertid nya revir uppstå även efter kartläggningarna.

Domherre *Pyrrhula pyrrhula*

Domherren är en allmän häckande fågel i barrskogar som emellertid inte gör så mycket väsen av sig och därför lätt förblir obemärkt. I utredningsområdet observerades endast ett par.

Gulspurv *Emberiza citrinella*

Som grundart i öppna och halvöppna buskmarker observerades 8 par gulspurvar i utredningsområdet.

Sävsparv *Emberiza schoeniclus*

Sävsparvarna trivs särskilt i strandalskogar och vassruggar. I utredningsområdet observerades upp till 20 par.

Bild 10. I utredningsområdet observerades 8 par gulspurvar.

Slutsatser och rekommendationer

De häckande fåglarna i utredningsområdet var typiska för skogar och inre skärgård. I fråga om fåglar påverkas genomförbarheten av projektet emellertid av havsörnens och den vitryggiga hackspettens revir i området. De lindrigaste negativa konsekvenserna som riktas till fåglar uppnås genom en kombination av vägsträckningsalternativ 1 och 4 så att vägen på Vistans sida skulle gå parallellt med en elledning och vika av vid elledningens kurva i den nordöstra delen av Grundskat och fortsätta över vattendraget längs samma rutt som alternativ 4. På så sätt kan ett tillräckligt långt skyddsavstånd bibehållas till havsörnens bo och det område som föredras av den vitryggiga hackspetten utan att förstöra de grunda strandängarna och små vikarna mellan Grundskat och Hannos Valsörarna, som är betydande med tanke på mångfalden.

Karta 3. Rekommendation för vägsträckning om projektet genomförs. Längs denna rödmarkerade sträckning går den södra delen längs med alternativ 1 och den norra delen längs alternativ 4.

Källförteckning

Koskimies, P. ja Väisänen, R. A. 1988. Linnustonseurannan havainnointiohjeet. Helsingin yliopiston eläinmuseo, 2. painos.

Söderman, T. 2003. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Suomen Ympäristökeskus 2003. (Ympäristöopas 109.) – 196 s.